

ORIENTACIONS PER A LA LECTURA GUIADA OBLIGATÒRIA A LES MATÈRIES COMUNES DE LLENGUA CATALANA I LITERATURA I LLENGUA CASTELLANA I LITERATURA AL BATXILLERAT

Aquestes orientacions concreten el currículum del batxillerat pel que fa al treball de la lectura guiada a les matèries comunes de Llengua Catalana i Literatura i Llengua Castellana i Literatura al batxillerat. L'objectiu és facilitar als centres i docents especialistes d'aquestes matèries elements de programació per a la confecció d'itineraris lectors, a partir d'un fil conductor, que permetin analitzar i comparar textos i argumentar interconnexions de temes, tòpics i tècniques literàries.

Les proves d'accés a la universitat del 2025 s'adequaran al currículum vigent de batxillerat, així com als objectius d'aprenentatge d'aquesta etapa.

1. Les competències en educació literària

L'educació literària pretén acostar l'alumnat al patrimoni literari, promoure i incentivar la lectura literària, i fomentar una reflexió crítica i analítica dels textos que permeti conèixer a fons l'art de la literatura, així com les relacions entre la literatura i altres manifestacions artístiques i culturals i gaudir-ne.

El marc curricular actual ([Decret 171/2022, de 20 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de batxillerat](#)) estableix una doble dimensió per als aprenentatges literaris: [la lectura autònoma i la lectura guiada](#).

Les matèries comunes de llengua i literatura tenen 10 competències, de les quals dues (7 i 8) són d'**educació literària**, tant a primer com a segon de batxillerat:

Lectura autònoma

Competència 7

Seleccionar i llegir de manera autònoma obres rellevants de la literatura contemporània com a font de plaer i coneixement, configurant un **itinerari lector** que s'enriqueixi progressivament quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i **compartir experiències lectores**, per construir la pròpia identitat lectora i gaudir de la dimensió social de la lectura.

Lectura guiada

Competència 8

Llegir, interpretar i valorar obres rellevants de la literatura catalana, castellana i hispanoamericana, utilitzant un **metallenguatge específic** i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals, per **establir vincles entre textos diversos** que configuren un mapa cultural i eixemplin les possibilitats de gaudir de la literatura i de crear textos d'intenció literària.

Aquesta competència, mitjançant la lectura compartida a l'aula d'obres completes i fragments de textos, té la funció de desenvolupar habilitats d'interpretació que permetin l'accés a obres rellevants del patrimoni literari. Per aprofundir en la competència, els criteris d'avaluació i els blocs de sabers podeu consultar el document d'aquest [enllaç](#).

2. La lectura guiada

S'entén com a lectura guiada el desenvolupament d'habilitats d'interpretació que permetin l'accés a obres rellevants del patrimoni literari, mitjançant l'establiment d'itineraris formatius de progrés a partir de la selecció de diverses obres. Els títols seleccionats han d'anar acompanyats de textos que ajudin a entendre tant la contextualització històrica i cultural com el seu lloc en la tradició literària.

En relació amb el bloc de sabers del currículum, cal seguir la distribució cronològica per al treball del patrimoni literari de la manera següent:

1. **Primer curs:** Lectura i anàlisi de clàssics de les literatures catalana i castellana des **de l'edat mitjana fins a l'últim quart del segle XIX**, a partir d'itineraris temàtics o de gènere.
2. **Segon curs:** Lectura i anàlisi d'obres rellevants de les literatures catalana, castellana i hispanoamericana, **des de l'últim quart del segle XIX fins al segle XXI**, inscrites en itineraris temàtics o de gènere.

Per tal de facilitar als centres la selecció d'obres rellevants, es proposa una llista orientativa d'autors i autores, així com d'obres significatives del patrimoni literari. Aquesta llista es basa en les recomanacions de les comissions de lectura d'anys anteriors i es pot consultar a l'annex I d'aquest document. Els centres poden triar altres obres, sempre que pertanyin al patrimoni literari, aplicant criteris que atenguin, per exemple, la producció literària del seu territori o bé aprofitant el nom del centre, quan aquest respon a una autora o autor del patrimoni literari. En aquest sentit, cal recordar que s'entén per patrimoni literari aquelles obres i autors del passat

que representen un llegat cultural, conformen la memòria col·lectiva i la tradició literària, i esdevenen cabdals per a generacions literàries posteriors. Aquesta llista, a més, està oberta a revisions posteriors a partir de les aportacions dels agents educatius.

Com a mínim, els alumnes han de llegir dues obres rellevants del patrimoni literari a primer de batxillerat i dues obres més a segon de batxillerat en cadascuna de les matèries de llengua i literatura.

Per aprofundir en el treball de la lectura guiada en el marc del nou currículum es poden consultar els documents següents: [La literatura al batxillerat](#) i [La lectura literària a ESO i batxillerat: orientacions per a la lectura guiada](#).

3. Criteris de selecció d'obres

Per tal de treballar la lectura guiada i compartida a l'aula, cada centre ha de seleccionar un mínim de dues obres rellevants del patrimoni literari a primer curs i dues més a segon, en cadascuna de les matèries de llengua i literatura. Les obres que els centres triïn hauran d'anar acompanyades d'un conjunt de textos que ajudin a entendre tant la contextualització històrica i cultural com el lloc en la tradició literària, la història de les seves interpretacions i el diàleg amb altres formes artístiques clàssiques i actuals.

El Departament d'Educació ofereix propostes metodològiques publicades per treballar la literatura mitjançant [situacions d'aprenentatge](#) i [itineraris literaris de lectura guiada](#), així com les guies didàctiques elaborades en el marc del programa "[El gust per la lectura](#)" al [Repositori Digital d'Educació](#).

Es recomana que la selecció d'obres completes i de fragments d'obres tingui en compte la diversitat de gèneres literaris, la diversitat de temes i la presència d'autores.

4. Selecció de sabers

Els [sabers del currículum de batxillerat](#) del [Decret 171/2022](#) determinen que cal establir vincles intertextuals entre obres i altres manifestacions artístiques en funció de **gèneres, temes, tòpics, estructures i llenguatges i reflexionar al voltant dels elements de continuïtat i ruptura**.

En aquest context, s'ha elaborat una selecció orientativa de temes, tòpics, recursos literaris i aspectes relatius a la caracterització dels gèneres. Aquest no és un recull exhaustiu sinó que pretén orientar el professorat. Els centres, en funció de les seves característiques, de les necessitats de l'alumnat i de la seva programació, poden ampliar aquest recull.

CARACTERITZACIÓ DELS GÈNERES LITERARIS

La producció literària es divideix en quatre grans estructures literàries: la narrativa, la poesia, el teatre i l'assaig. Tradicionalment es distingeixen aquests gèneres literaris, per bé que en la literatura actual les fronteres entre els gèneres es desdibuixen. Tot i així, l'estudi dels gèneres permet un acostament a l'anàlisi i a la interpretació del patrimoni literari i possibilita també l'elaboració d'itineraris articulats al voltant dels gèneres literaris.

TEMES LITERARIS

Al llarg de la història de la literatura, s'han desenvolupat temes que han esdevingut recurrents, de manera que es poden relacionar i vertebrar arguments i personatges d'obres i fragments de textos literaris, a partir de la intertextualitat de l'obra.

Alguns itineraris literaris per treballar a l'aula poden ser els següents:

- la dona
- l'amor
- l'espai: natura/ciutat
- l'heroi o l'heroïna

TÒPICS LITERARIS

La tradició literària d'Occident ha llegat uns tòpics literaris que procedeixen de la literatura clàssica i que són llocs comuns d'idees o arguments que s'han transmès al llarg dels segles. Alguns exemples presents en el currículum serien:

• <i>amor post mortem</i>	• <i>memento mori</i>
• <i>beatus ille</i>	• <i>quotidie morimur</i>
• <i>carpe diem</i>	• <i>tempus fugit</i>
• <i>descriptio puellae</i>	• <i>theatrum mundi</i>
• <i>donna angelicata</i>	• <i>ubi sunt</i>
• <i>homo viator</i>	• <i>vita flumen</i>
• <i>locus amoenus</i>	

TÈCNIQUES LITERÀRIES

En tota obra literària s'analitzen els diferents tipus de tècniques o procediments que caracteritzen el gènere literari. Tot seguit, s'ofereix una relació orientativa d'alguns d'aquests recursos classificats per gèneres.

Narrativa

- Els tipus de textos narratius: la novel·la, el conte...
- Estructura del text narratiu: el plantejament, el nus i el desenllaç
- La història i la trama del text narratiu
- Els tipus d'espai i la seva funció
- El temps: el temps narratiu (el temps intern i extern), el temps històric (passat, present o futur) i el temps del discurs (el·lipsi, prolepsi i analepsi)
- El tipus de discurs: estil directe, estil indirecte, estil indirecte lliure, monòleg interior, diàleg, descripció...
- El narrador, el punt de vista (intern o extern, protagonista, testimoni o omniscient) i el narratari
- La construcció i la caracterització dels personatges: plans, rodons, protagonistes, secundaris...

Poesia

- Característiques principals i tipus d'estrofisme
- Llenguatge i to poètic: al·legòric, elegíac, èpic, irònic, sarcàstic, satíric...
- Anàlisi de la mètrica: el recompte sil·làbic (classificació dels versos segons el còmput sil·làbic, contactes vocàlics...) i la rima (la rima assonant i consonant, la rima masculina i femenina), els esquemes mètrics més comuns (sonet, quartet, romanç...), el vers lliure, la prosa poètica...
- Diferenciació de les figures retòriques:
 - Figures d'àmbit fonètic o morfosintàctic: al·literació, hipèrbaton, anàfora, asíndeton, polisíndeton, enumeració, paral·lelisme...
 - Figures d'àmbit semàntic: hipèrbole, personificació, comparació, antítesi, oxímoron, paradoxa, metonímia, metàfora, sinestèsia, sinècloque, pleonasme, ironia (o sarcasme)

Teatre

- Els diferents tipus d'obres teatrals (la tragèdia, el drama, la comèdia, les obres musicals...)
- Els elements que formen part del text teatral: el text dialogat, les acotacions, l'acció, el temps, l'espai, l'escenografia...
- Els models d'expressió del text dramàtic (diàleg, monòleg, l'apart...) i els principals gèneres teatrals
- L'estructura del text teatral: els actes, les escenes i els quadres. L'anàlisi del plantejament, el nus i el desenllaç
- Els procediments de caracterització i els tipus de personatges de l'obra
- Els elements extratextuals d'una obra

Assaig

- Els tipus d'assaig: sociològic, literari, filosòfic...
- Els llibres de memòries, les autobiografies, els diaris o dietaris.
- L'assaig periodístic: la columna, l'article d'opinió i l'editorial.
- Del periodisme a la literatura: biografies, llibres de viatges...

5. Recursos publicats

Relació de documents sobre la literatura a secundària i propostes d'itineraris literaris que contenen activitats, textos, recursos i orientacions curriculars organitzatives, així com models d'avaluació. A aquestes propostes s'aniran sumant moltes altres que actualment estan en procés de revisió i maquetació abans de ser publicades a la pàgina [nodes de currículum](#), [nodes d'educació literària](#) i al portal de la [XTEC](#):

- Itineraris literaris de lectura guiada de Llengua Catalana i Literatura
 - [Estimar en vers 'El poema de la rosa als llavis', Joan Salvat-Papasseit](#)
 - [Les formes d'interioritzar la realitat en la poesia actual: l'exemple de 'Tantes mudes', de Mireia Calafell, en diàleg amb altres autors](#)
 - [La recepció de Víctor Català en la cruïlla dels segles XIX i XX fins a l'actualitat](#)
- [Presentació de la literatura al batxillerat amb propostes organitzatives](#)
- [Infografia sobre la literatura a l'ESO i al batxillerat](#)
- Bastida i exemple d'itinerari de lectura guiada de literatura catalana: [La lectura literària a ESO i batxillerat: orientacions per a la lectura guiada](#)

ANNEX I: Obres orientatives per treballar l'educació literària a les matèries comunes de llengua i literatura catalana i castellana

Llista orientativa d'obres de literatura catalana

Per tal de facilitar als centres la selecció d'obres rellevants, es planteja una llista orientativa d'autors i autores, i d'obres significatives del patrimoni literari, basada en les recomanacions de les comissions de lectura d'anys anteriors.

POESIA

Per orientar la lectura de la poesia catalana, es proposa seleccionar alguns dels autors, autores i obres següents:

- Antologia de poesia catalana. Nova tria. (Vegeu selecció)*
- Ausiàs March (aprox.1400-1459), selecció de poemes
- Jacint Verdaguer (1845-1902), *Canigó* o selecció de poemes
- Joan Maragall (1860-1911), *Visions & Cants*
- Josep Carner (1884-1970), *El cor quiet*, *Els fruits saborosos*
- Joan Salvat-Papasseit (1894-1924), *El poema de la rosa als llavis*, *Poemes en ondes hertzianes*
- Pere Quart (1899-1986): *Vacances pagades*
- Màrius Torres (1910-1942), *Antologia poètica*
- Salvador Espriu (1913-1985), *Cementiri de Sinera*
- Joan Vinyoli (1914-1984), *Vent d'aram*
- Gabriel Ferrater (1922-1972), *Teoria dels cossos*
- Vicent Andrés Estellés (1924-1993), *Llibre de meravelles*
- Maria-Mercè Marçal (1952-1998), *Bruixa de dol*

Per tal de completar la llista anterior amb dones poetes, es podrien incorporar: Maria Antònia Salvà, Clementina Arderiu, Rosa Leveroni, Felícia Fuster, Maria Àngels Anglada...

*Antologia de poesia catalana. Nova tria

1. Guillem de Berguedà: «Cançoneta leu e plana»
2. Cerverí de Girona: «Si null temps fui pessius ne cossiros...»
3. Ramon Llull: «Cant de Ramon»
4. Ausiàs March: Poema XIII, «Colguen les gents amb alegria festes...»
5. Jordi de Sant Jordi: «Just lo front port vostra bella semblança...»
6. Joan Roís de Corella: «La balada de la garsa i l'esmerla»

7. Francesc Vicent Garcia: «A una hermosa dama de cabell negre que es pentinava en un terrat amb una pinta de marfil»
8. Cançó popular: «A la vora de la mar»
9. Bonaventura Carles Aribau: «La pàtria»
10. Teodor Llorente: «Vora el barranc dels algadins», de *Nou llibret de versos* (1909)
11. Jacint Verdaguer: «Vora la mar», de *Flors del calvari* (1895)
12. Miquel Costa i Llobera: «El pi de Formentor», de *Poesies* (1885), edició de 1907
13. Joan Maragall: «Oda a Espanya», de *Visions & Cants* (1900)
14. Joan Alcover: «Desolació», de *Cap al tard* (1909)
15. Josep Carner: «A un auró», de *Poesia* (1957)
16. Maria Antònia Salvà: «Talaiots», de *Lluneta del pagès* (1952)
17. Joan Salvat-Papasseit: «Tot l'enyor de demà», de *L'irradiador del port i les gavines* (1921)
18. Josep Maria de Sagarra: «Vinyes verdes vora el mar», de *Cançons de rem i de vela* (1923)
19. Carles Riba: «Súnion, t'evocaré de lluny...», d'*Elegies de Bierville* (1943)
20. Clementina Arderiu: «Cançó del risc», de *Sempre i ara* (1946)
21. Rosa Leveroni: «Elegies de la represa, VI», de *Presència i record* (1952)
22. Bartomeu Rosselló-Pòrcel: «A Mallorca durant la guerra civil », d'*Imitació del foc* (1938)
23. Màrius Torres: «Cançó a Mahalta» («Corren les nostres ànimes...»), de *Poesies* (1947)
24. Agustí Bartra: «Oda a Catalunya des dels tròpics», de *L'arbre de foc* (1946), edició d'*Obra poètica completa* (1971)
25. J.V. Foix: «Em plau, d'atjar, errar per les muralles...», de *Sol, i de dol* (1947)
26. Salvador Espriu: «Quan la llum pujada des del fons del mar...», de *Llibre de Sinera* (1963)
27. Pere Quart: «Corrandes d'exili», de *Saló de tardor* (1947)
28. Josep Palau i Fabre: «L'aventura», de *Poemes de l'alquimista* (1952)
29. Joan Vinyoli: «Gall», d'*El Callat* (1956)
30. Gabriel Ferrater: «Cambra de la tardor», de *Da nuces pueris* (1960)
31. Joan Brossa: «Cap de bou» (1969-1982)
32. Vicent Andrés Estellés: «Els amants», de *Llibre de meravelles* (1971)
33. Miquel Martí i Pol: «L'Elionor», de *La fàbrica* (1972)
34. Maria Àngels Anglada: «El bosc», d'*Arietta* (1996)
35. Maria-Mercè Marçal: «T'estimo perquè sí. Perquè el cos m'ho demana» de *Sal oberta* (1982)

PROSA

Per orientar la lectura de la prosa en llengua catalana, es proposa seleccionar alguns dels autors, autores i obres següents:

- Ramon Llull (aprox.1232-1316), *Llibre de les bèsties*
- Joanot Martorell (aprox.1410-1465), *Tirant lo Blanc. Episodis amorosos* (versió actualitzada). (Vegeu selecció)*
- Narcís Oller (1846-1930), *L'Escanyapobres, La bogeria*
- Prudenci Bertrana (1867-1941), *Josafat*
- Caterina Albert (1869-1966) («Víctor Català»), *Solitud, Drames rurals*
- Josep M. de Sagarra (1894-1961), *Vida privada*
- Miquel Llor (1894-1966), *Laura a la ciutat dels sants*
- Llorenç Villalonga (1897-1980), *Bearn o la sala de les nines*
- Josep Pla (1897-1981), *Contraban i altres narracions*
- Vicenç Riera Llorca (1903-1991), *Tots tres surten per l'Ozama*
- Mercè Rodoreda (1908-1983), *Vint-i-dos contes, Aloma, La plaça del Diamant, Mirall trencat, Jardí vora el mar*
- Lluís Ferran de Pol (1911-1995), *La ciutat i el tròpic*
- Pere Calders (1912-1994), *Cròniques de la veritat oculta, Invasió subtil i altres contes*
- Salvador Espriu (1913-1985), *Narracions*
- Maria Aurèlia Capmany (1918-1991), *Feliçment, jo soc una dona*
- Maria Àngels Anglada (1930-1999), *Quadern d'Aram, El violí d'Auschwitz*
- Jesús Moncada (1941-2005), *El cafè de la granota,*
- Montserrat Roig (1946-1991), *Ramona, adeu*

Per tal de completar la llista anterior amb escriptores, es podrien incorporar: Aurora Bertrana, Anna Murià, Teresa Pàmies, Maria Antònia Oliver...

*** Joanot Martorell, Tirant lo Blanc. Episodis amorosos. Capítols seleccionats:**

[Tirant arriba a Constantinoble i s'enamora de Carmesina]

CXVII. *Com Tirant fon arribat en Constantinoble, e les raons que l'Emperador li dix.* Des del paràgraf «Com foren en la gran sala del palau l'Emperador lo pres per la mà...» fins al final (p. 372-373).

CXVIII. *Com Tirant fon ferit en lo cor ab una fletxa que li tirà la deessa Venus perquè mirava la filla de l'Emperador* (p. 374-375).

[Tirant malalt d'amors. Diafebus, confident i mitjancer de Tirant]

CXIX. *Raons de conhort que fa Diafebus a Tirant perquè el veu pres ab lo llaç d'amor* (p. 375-385).

CXX. *Lamentació d'amor que fa Tirant* (p. 385).

CXXI. *Raons que fa Diafebus a Tirant, aconhortant-lo de ses amors* (p. 386-389).

[Tirant declara el seu amor a Carmesina]

CXXVI. *Com Tirant satisféu en les raons que l'Emperador li demanava.* Des del paràgraf «E Tirant se'n tornà prestament al port per fer-les partir. Com la Princesa véu que Tirant se n'anava...» fins al final (p. 403-404).

CXXVII. *Com la Princesa conjurà a Tirant que li digués qui era la senyora qui ell tant amava* (p. 404-409).

[Amors de Diafebus i Estefania]

CXLVI. *La sentència que l'Emperador donà contra los cavallers, ducs e comtes que presos eren.* Des del paràgraf «Lo dia ans que partissen, Diafebus tingué esment...» (p. 487-493).

CXLVII. *L'albarà que féu Estefania de Macedònia a Diafebus* (p. 494).

[Somni fingit de Plaerdemavida]

CLXII. *La resposta que féu la Princesa a Tirant* (p. 557-561).

CLXIII. *Lo somni que Plaerdemavida féu.* Des de l'inici fins al paràgraf: «—Certament —dix la Princesa— que aquell cas no li és seguit sinó per la mia partida...» (p. 561-566).

[Festes a Constantinoble. L'episodi de la pinta i la sabata en «lo lloc vedat»]

CLXXXIX. *Les grans festes que l'Emperador féu fer per amor dels ambaixadors del Soldà.*

Des de l'inici fins al paràgraf: «—Lla on és atorgada la gràcia deu ésser besada e acceptada.» (p. 616-629).

[Consells de Plaerdemavida a Tirant]

CCXIV. *Parla Plaerdemavida* (p. 655-657).

[La Viuda malparla de Tirant a Carmesina]

CCXV. *Lo mal consell e reprovat que la Viuda Reposada donà a la Princesa contra Tirant* (p. 657-659).

[Esposalles de Diafebus i Estefania. Facècies de Plaerdemavida]

CCXX. *Resposta feta per l'Emperador a Tirant* (p. 668-671).

[Estefania i Plaerdemavida confidents i mitjanceres de Carmesina i Tirant. Diàlegs sobre l'amor]

CCXXVIII. *Raonament que fa la duquessa de Macedònia a la Princesa* (p. 688-691).

CCXXIX. *Com Plaerdemavida donà esforç a l'ànimo de Tirant* (p. 692-695).

CCXXX. *Les raons que passaren entre Tirant e la Princesa, e Plaerdemavida* (p. 695-697).

[Tirant contempla Carmesina durant el bany]

CCXXXI. *Com Plaerdemavida posà a Tirant en lo llit de la Princesa* (p. 697-700).

[Plaerdemavida introdueix Tirant al llit de Carmesina]

CCXXXII. *Reprensió que fa Plaerdemavida a Tirant* (p. 701-702).

[Conseqüències. Tirant es trenca la cama]

CCXXXIII. *Rèplica que fa Tirant a Plaerdemavida* (p. 702-707).

[Els amors d'Hipòlit i l'emperadriu]

CCXLVIII. *Lo principi dels amors d'Hipòlit e de l'Emperadriu* (p. 734-735).

Capítol CCXLIX. *Com l'Emperadriu demanà a Hipòlit qui li feia aquell mal* (p. 735-736).

CCLX. *Resposta feta per l'Emperadriu a Hipòlit* (p. 751-754).

CCLXI. *Com Hipòlit mostra de paraula la contentació que té de sa senyora.*

CCLXII. *Rèplica que fa l'Emperadriu a Hipòlit* (p. 755-763).

CCLXIII. *La comparació de la vinya que fa Hipòlit a l'Emperadriu* (p. 763-766).

[La Viuda declara el seu amor a Tirant. Difamacions i maquinacions de la Viuda: el negre Lauseta i el fals avortament de Carmesina]

CCLXIV. *Com l'Emperadriu ordenà la vida d'Hipòlit*. Des del paràgraf «Com Tirant estigué bé de la cama, anava sovint al palau...» fins al final (p. 768-770).

CCLXV. *Raonament que fa Tirant a la Viuda Reposada* (p. 771-772).

CCLXVI. *Resposta que fa la Viuda a Tirant* (p. 772-773).

CCLXVII. *Resposta que féu Tirant a la Viuda Reposada com lo requeri d'amors* (p. 774).

CCLXVIII. *Replica la Viuda al parlar de Tirant* (p. 775-777).

CCLXIX. *Replica Tirant a la Viuda, ignorant la sua maldat* (p. 777-781).

[Matrimoni secret no consumat entre Tirant i Carmesina]

CCLXXI. *Resposta que la Princesa fa a Tirant* (p. 782-784).

CCLXXII. *Com Tirant pres jurament de la Princesa que li compliria lo matrimoni* (p. 784-785).

CCLXXIII. *Rèplica que fa la Princesa a Tirant* (p. 785-786).

CCLXXIV. *Rèplica que fa Tirant a la Princesa* (p. 786-787).

CCLXXX. *Rèplica que fa Tirant a la sua Princesa* (p. 795-796).

CCLXXXI. *Lamentació que fa la Princesa estant en los braços de Tirant*. Des de l'inici fins al paràgraf: «—Per la mia fe —dix la donzella de Montblanc—, ell ha usat de gran virtut com a valentíssim e cortès cavaller...» (p. 796-797).

[La ficció de la Viuda Reposada]

CCLXXXIII. *Ficció que féu la reprovada Viuda a Tirant* (p. 802-806).

CCLXXXIV. *Conhort que fa la Viuda Reposada a Tirant* (p. 806-807).

[Tirant i Carmesina consumen el matrimoni secret]

CDXXXIV. *Com Tirant anà a Contestinoble per parlar ab l'Emperador* (p. 1085-1088).

CDXXXV. *Gràcies d'amor que fa Tirant a la Reina* (p. 1088-1089).

CDXXXVI. *Com Tirant vencé la batalla e per força d'armes entrà lo castell* (p. 1089-1090).

CDXXXVII. *Reprensió d'amor que fa la Princesa a Tirant* (p. 1090-1091).

[Mort de Tirant]

CDLXVII. *Com pres a Tirant lo mal del qual passà d'aquesta vida* (p. 1145-1147).

CDLXX. *Breu de comiat tramès per Tirant a la sua Princesa* (p. 1149-1150).

CDLXXI. *Com l'Emperador tramès lo duc de Macedònia e Hipòlit ab los metges, e com Tirant, fent-se portar a Contestinoble, en lo camí passà d'aquesta vida* (p. 1150-1152).

[Planys fúnebres de l'emperador i Carmesina per la mort de Tirant]

CDLXXII. *Lamentació que féu l'Emperador per la mort de Tirant* (p. 1152-1155).

CDLXXIII. *La lamentació que féu la Princesa sobre lo cos de Tirant* (p. 1155-1156).

CDLXXIV. *Altra lamentació que fa la Princesa sobre lo cos de Tirant* (p. 1157-1160).

[Hipòlit i l'emperadriu al tron de Constantinoble]

CDLXXIX. *Lo dol e lo plant que fon fet après la mort de la Princesa* (p. 1170-1172).

CDLXXX. *Com los parents de Tirant s'ajustaren e tingueren consell qual d'ells farien Emperador* (p. 1172-1174).

(La citació de pàgines es refereix a l'edició de Martí de Riquer, Barcelona: Ariel, 1979.)

TEATRE

Per orientar la lectura d'obres teatrals en llengua catalana, es proposa seleccionar alguns dels autors i obres següents:

- Àngel Guimerà (1845-1924), *Terra baixa*, *La filla del mar*, *Mar i cel*, *Maria Rosa*
- Santiago Rusiñol (1861-1931), *L'auca del senyor Esteve*, *L'alegria que passa*
- Joan Puig i Ferrer (1882-1956), *Aigües encantades*, *La dama enamorada*.
- Joan Oliver (1899-1986), *Ball robat*, *La fam*
- Josep M. de Sagarra (1894-1961), *El cafè de la Marina*
- Salvador Espriu (1913-1985), *Antígona*
- Josep M. Benet i Jornet (1940-2020), *Revolta de bruixes*

Per tal de completar la llista anterior amb dramaturgues, es podrien incorporar: Carme Montoriol, Maria Aurèlia Capmany...

Llista orientativa d'obres literatura castellana

Per tal de facilitar als centres la selecció d'obres rellevants per al curs 2024-2025, es proposa una llista orientativa d'autors i autores, i d'obres significatives del patrimoni literari, basada en les recomanacions de les comissions de lectura d'anys anteriors.

POESIA

Per orientar la lectura de la poesia castellana, es proposa seleccionar alguns dels autors, autores i obres següents:

- Segunda antología de poesía española. (Vegeu selecció)*
- *El Romancero* (selección de poemas)
- Jorge Manrique (aprox.1440-1479), *Coplas a la muerte de su padre*
- Garcilaso de la Vega (1501-1536), (selección de poemas)
- Luis de Góngora (1561-1627), (selección de poemas)
- Francisco de Quevedo (1580-1645), (selección de poemas)
- Gustavo A. Bécquer (1836-1870), *Rimas y Leyendas (Selección)*
- Rosalía de Castro (1837-1885), (selección de poemas)
- Antonio Machado (1875-1939), (selección de poemas)
- Juan Ramón Jiménez (1881-1958), (selección de poemas)
- Federico García Lorca (1898-1936), *Romancero gitano*
- Pablo Neruda (1904-1973), *Veinte poemas de amor y una canción desesperada*
- Miguel Hernández (1910-1942), (selección de poemas)
- Blas de Otero (1916-1979), (selección de poemas)
- Gloria Fuertes (1917-1998), (selección de poemas)

Per tal de completar la llista anterior amb dones poetes, es podrien incorporar: Rosa Chacel, Elisabeth Mulder, Maria Dolores Arana...

*Segunda antología de poesía española

1. Jarchas: «Vayse meu corachón de mib», «Garid vos, ay yermanelas», «¿Qué faré, mamma?», «Si me quereses» (siglo XI).
2. Lirica tradicional: «En Ávila, mis ojos», «Que miraba la mar / la mal casada», «Al alba venid, buen amigo», «Aprended, flores, de mí», «Dentro en el vergel, moriré» (siglos XI-XVII).
3. *Cantar de mio Cid*: vv. 1-14, 715-777, 2689-2762 (segunda mitad del siglo XII).
4. Romancero viejo: «Romance del conde Arnaldos», «Romance de la jura de Santa Águeda» (siglos XIV-XIX).

5. *Libro de buen amor*: vv. 653-656, 697-701, 878-882, 950-971 (primer tercio del siglo XIV). 6. Jorge Manrique: *Coplas a la muerte de su padre*, vv. 1-5, 13-17, 25-28, 33-40 (después de 1476).
6. Garcilaso de la Vega: «Égloga III» vv. 8-10, 25-32, 39-47 (antes de 1535).
7. Fray Luis de León: «El aire se serena» (Oda III) (mediados del siglo XVI).
8. San Juan de la Cruz: *La noche oscura* (segunda mitad del siglo XVI).
9. Luis de Góngora: «Mientras por competir con tu cabello» (h. 1582).
10. Lope de Vega: «Desmayarse, atreverse, estar furioso» (1634).
11. Francisco de Quevedo: «Cerrar podrá mis ojos la postrera» (h. 1620).
12. Sor Juana Inés de la Cruz: «Hombres necios que acusáis» (finales del siglo XVII).
13. José de Espronceda: «Marchitas ya las juveniles flores» (A XXX dedicándole estas poesías) (h. 1840).
14. Gustavo Adolfo Bécquer: «Del salón en el ángulo oscuro», de *Rimas* (1868).
15. Rosalía de Castro: «Adiós, ríos; adiós, fontes», de *Cantares gallegos* (1863).
16. Rubén Darío: «Canción de otoño en primavera», de *Cantos de vida y esperanza* (1905).
17. Antonio Machado: «Fue una clara tarde, triste y soñolienta», de *Soledades* (1907).
18. Juan Ramón Jiménez: «En ti estás todo, mar, y sin embargo» (Soledad), de *Diario de un hombre recién casado* (1916).
19. Pedro Salinas: «Para vivir no quiero», de *La voz a ti debida* (1933).
20. Jorge Guillén: «Más allá», de *Cántico* (1928).
21. Gerardo Diego: «Río Duero, río Duero», de *Soria* (1923).
22. Federico García Lorca: «Ciudad sin sueño» de *Poeta en Nueva York* (1929-1930, publicado en 1940).
23. Dámaso Alonso: «Madrid es una ciudad de más de un millón de cadáveres (según las últimas estadísticas)», de *Hijos de la ira* (1944).
24. Vicente Aleixandre: «Se querían», de *La destrucción o el amor* (1935).
25. Rafael Alberti: «Si mi voz muriera en tierra», de *Marinero en tierra* (1924).
26. Luis Cernuda: «Donde habite el olvido», de *Donde habite el olvido* (1933).
27. Miguel Hernández: «Yo quiero ser, llorando, el hortelano», de *El rayo que no cesa* (1936).
28. Blas de Otero: «En el principio», de *Pido la paz y la palabra* (1955).
29. Ángel González: «Para que yo me llame Ángel González», de *Áspero mundo* (1956).
30. José Ángel Valente: «Si no creamos un objeto metálico», de *El inocente* (1970).
31. Jaime Gil de Biedma: «Intento formular mi experiencia de la guerra», de *Moralidades* (1966).

PROSA

Per orientar la lectura de la prosa en llengua castellana, es proposa seleccionar alguns dels autors, autores i obres següents:

- Don Juan Manuel (1282-1348), *El conde Lucanor*
- Fernando de Rojas (1470-1541), *La Celestina*
- *Lazarillo de Tormes* (1554)
- Miguel de Cervantes (1547-1616), *El Quijote* (selección de fragmentos), *Novelas ejemplares* (selección de fragmentos)
- Benito Pérez Galdós (1843-1920), *Tormento*
- Leopoldo Alas, "Clarín" (1852 -1901), *La Regenta* (selección de fragmentos)
- Emilia Pardo Bazán (1851-1921), *Los pazos de Ulloa*
- Jorge Luis Borges (1899-1986), *Cuentos* (selección)
- Ramón J. Sender (1901-1982), *Réquiem por un campesino español*
- Camilo José Cela (1916-2002), *La colmena*
- Miguel Delibes (1920-2010), *Cinco horas con Mario*
- Carmen Laforet (1921-2004), *Nada*
- Carmen Martín Gaité (1925-2000), *Entre visillos*
- Ana María Matute (1925-2014), *Luciérnagas*, *Los niños tontos*
- Gabriel García Márquez (1927-2014), *Crónica de una muerte anunciada*, *El coronel no tiene quien le escriba*, *Cien años de soledad*
- Juan Marsé (1933-2020), *Últimas tardes con Teresa*
- Eduardo Mendoza (1943-...), *La ciudad de los prodigios*, *La verdad sobre el caso Savolta*
- Cristina Fernández Cubas (1945-...), *Mi hermana Elba* y *Los anillos de Brumal*
- Laura Esquivel (1950-...), *Como agua para chocolate*

Per tal de completar la llista anterior amb escriptors, es podrien incorporar: Rosa Chacel, María Teresa León, Carmen Conde...

TEATRE

Per orientar la lectura del teatre en llengua castellana, es proposa seleccionar alguns dels autors i obres següents:

- Fernando de Rojas (1470-1541), *La Celestina*.
- Félix Lope de Vega (1562-1635), *Fuenteovejuna*, *El caballero de Olmedo*
- Tirso de Molina (1579-1648), *El burlador de Sevilla y convidado de piedra*
- Pedro Calderón de la Barca (1600-1681), *La vida es sueño*
- José Zorrilla (1817-1893), *Don Juan Tenorio*
- Ramón del Valle-Inclán (1866-1936), *Luces de bohemia*
- Federico García Lorca (1898-1936), *La casa de Bernarda Alba*, *Yerma*
- Enrique Jardiel Poncela (1901-1952), *Eloísa está debajo de un almendro*
- Miguel Mihura (1905-1977), *Tres sombreros de copa*

- Antonio Buero Vallejo (1916-2000), *Historia de una escalera, La fundación*

Per tal de completar la llista anterior amb dramaturgues, es podrien incorporar: Concha Méndez, Luisa Carnés...

Bústia de contacte: sgoc.educacio@gencat.cat

Darrera actualització del document: 26/06/2024